

Correctievoorschrift HAVO

2007

tijdvak 1

aardrijkskunde

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
 - 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.

- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 53 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Politiek en ruimte

Opgave 1 – Handel van de ACP-landen

1 maximumscore 1

Het betreft veelal voormalige koloniën van lidstaten van de EU.

2 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste aanwijzingen zijn:

- Veel ACP-landen zijn bij de export voor 25-50% afhankelijk van één grondstof.
- Veel ACP-landen zijn bij de export voor 25-50% afhankelijk van één landbouwproduct.
- Van veel ACP-landen gaat minimaal 30% van de export naar één land.

per juiste aanwijzing

1

3 maximumscore 1

Een voorbeeld van een juist argument vóór is:

Uit de cijfers 11,5% - 5,8% - 4,1% blijkt dat het aandeel van de export naar de EU-landen in de totale export van de ACP-landen terugloopt.

Opmerking

Als in het antwoord verwezen wordt naar import door ACP-landen uit de EU moet dit fout gerekend worden, omdat dit niet overeenkomt met het doel van de handelsafspraken.

4 maximumscore 1

Een voorbeeld van een juist argument tégen is:

De waarde van de export uit de ACP-landen naar de EU neemt sterk toe.

Opgave 2 – Gemeentelijke herindeling, enkele voorbeelden

5 maximumscore 1

20.000 – 50.000 inwoners

6 maximumscore 1

suburbanisatie/vestigingsoverschot

Vraag	Antwoord	Scores
7	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> • bron 3 – homogene regio • bron 5 – homogene regio 	1 1
8	maximumscore 2 Voorbeelden van juiste vragen zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Waar doen inwoners van Waterland hun niet-dagelijkse inkopen? – Waar staan de scholen voor voortgezet onderwijs voor de leerlingen die in Waterland wonen? – Waar bezoeken inwoners van Waterland een specialist of ziekenhuis? per juiste vraag	1 1

Opgave 3 – Regio Eemland

9	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> • Uit het antwoord moet blijken dat de gemeenten die deel uitmaken van de regio Eemland alle een grote, op Amersfoort gerichte forensenstroom hebben • gebruikte kaart: 31F (51e druk: 27F) 	1 1
10	maximumscore 1 Een voorbeeld van een juist antwoord is: Amersfoort heeft een kleinere bevolkingsgroei dan de omliggende gemeenten.	
11	maximumscore 3 <ul style="list-style-type: none"> • de gemeente Nijkerk Uit de argumentatie moet blijken dat: <ul style="list-style-type: none"> • er forensisme bestaat tussen de gemeenten Nijkerk en Amersfoort • terwijl Nijkerk in een andere provincie ligt 	1 1 1

Opgave 4 – Steenwijk

12	maximumscore 1 Steenwijk is een tertiair regionaal centrum.	
13	maximumscore 2 Uit kaart 57A (51e druk: 51A) blijkt dat het verzorgingsgebied van de plaats Steenwijk groter is dan het grondgebied van de gemeente Steenwijk.	

Vraag	Antwoord	Scores
14	maximumscore 2 Uit de uitleg moet blijken dat:	
	• bestuurlijke grenzen niet gekoppeld worden aan drempelwaarde en reikwijdte	1
	• terwijl dit bij instellingen als ziekenhuizen en onderwijsinstellingen wél het geval is	1

15 maximumscore 1

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

Bij samenvoeging van gemeenten worden kostenbesparingen als gevolg van schaalvoordelen verwacht.

Opgave 5 – Handel tussen Mexico en de Europese Unie

16 maximumscore 2

- De uitvoer van Mexico naar de EU is zo klein dat deze niet meer apart in de figuur vermeld wordt 1
- Het aandeel van de EU in de totale invoer in Mexico is gedaald 1

17 maximumscore 2

Uit de verklaring moet blijken dat:

- De handelstarieven tussen Mexico en de VS tussen 1992 en 1997 sterk verminderd zijn, dit in tegenstelling tot de handelstarieven tussen Mexico en de EU, die in stand zijn gebleven (situatiebeschrijving) 1
- Handelsstromen verschuiven naar gebieden waar minder handelsbarrières tussen landen bestaan (verklarend principe) 1

18 maximumscore 3

Uit de redenering moet blijken dat:

- bij import van bewerkte cacao-producten (oorzaak) 1
- er verlies aan toegevoegde waarde voor de Europese cacao-verwerkende industrie ontstaat (gevolg) 1
- zodat deze industrie in de EU moet worden beschermd (oordeel) 1

Natuur en milieu

Opgave 6 – De Ebrodelta

- 19 **maximumscore 1**
minder dan 500 mm
- 20 **maximumscore 1**
Uit het antwoord moet blijken dat in Spanje de neerslagverschillen kleiner zijn dan op wereldschaal (waardoor minder klassen nodig zijn).

Opmerking

Een antwoord waaruit blijkt dat de kaartschaal van invloed is op de klassenindeling, mag worden goed gerekend.

- 21 **maximumscore 2**
Uit de verklaring moet blijken dat:
- de Ebro een kleiner debiet krijgt (situatiebeschrijving) 1
 - hoe kleiner het debiet, hoe kleiner het transporterend vermogen (verklarend principe) 1
- 22 **maximumscore 2**
Uit de uitleg moet blijken dat:
- het zuidoosten van Spanje meer landbouwproducten zou kunnen produceren 1
 - waardoor de agrarische export zou kunnen toenemen (positieve bijdrage aan de betalingsbalans) / meer werkgelegenheid in de agrarische sector ontstaat 1
- 23 **maximumscore 1**
toerisme/dienstverlening

Opgave 7 – Het zeeleilandschap in Noord-Nederland

- 24 **maximumscore 1**
Hoe dichter een gebied bij de kust ligt, des te hoger het gebied ligt.
- 25 **maximumscore 2**
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
- Naarmate een gebied dichterbij zee ligt, is het later ingepolderd (situatiebeschrijving) 1
 - Hoe later een gebied is ingepolderd, hoe hoger het is opgeslibd (verklarend principe) 1

Vraag	Antwoord	Scores
26	maximumscore 2 Uit de uitleg moet blijken dat in dit gebied landaanwinning heeft plaatsgevonden in het verlengde van bestaande kavels.	
27	maximumscore 2 Uit de argumentatie moet blijken dat: <ul style="list-style-type: none"> • na gaswinning er bodemdaling zal plaatsvinden • waardoor deze gebieden weer permanent onder water zullen verdwijnen 	1 1
28	maximumscore 3 <ul style="list-style-type: none"> • windenergie • Uit de uitleg moet blijken dat in kustgebieden de gemiddelde windsnelheid het grootst is / er minder obstakels voor de wind zijn dan verder in het binnenland 	1 2

Opmerking

Getijdenenergie is hier onjuist omdat de dynamiek daarvan voor het Waddengebied te groot is / omdat het getijdenverschil te klein is.

Opgave 8 – Waterbalans en waterkwaliteit in Nederland

- 29 **maximumscore 1**
april tot en met augustus
- 30 **maximumscore 1**
Een voorbeeld van een juist argument is:
Het spaarbekken wordt gevuld met rivierwater en dit is, in principe, een onuitputtelijke stroom.
- 31 **maximumscore 1**
Een voorbeeld van een juist argument is:
Het betreft hier schoon water dat schaars kan worden (als bijvoorbeeld het rivierwater dat voor aanvulling moet zorgen, te sterk vervuild is).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

32 maximumscore 2

twee van de volgende:

- (De kaarten 46E en F [51e druk: 42E en F] laten zien dat) de organische vervuiling in die periode is afgenomen.
- (De kaarten 46E en F [51e druk: 42E en F] laten zien dat) het aantal zuiveringsinstallaties in die periode is toegenomen.
- (Figuur 46G [51e druk: 42G] laat zien dat) het fosfaatgehalte van het Maaswater is afgenomen.
- (Figuur 46G [51e druk: 42G] laat zien dat) het cadmiumgehalte van het Maaswater is afgenomen.

per juist gegeven

1

33 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste reden zijn:

- Het totale drinkwaterverbruik per jaar vertoont een (sterk) stijgende lijn.
- Het drinkwaterverbruik per persoon per dag vertoont een (sterk) stijgende lijn.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 6 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

bron 1	Eurostat, Brussel, oktober 2002
bron 2	Trouw, 30 augustus 1999
bron 3	Trouw, 20 november 1998
bron 4	Trouw, 30 augustus 1999
bron 5	Trouw, 28 augustus 1999
bron 6	De Grote Bosatlas, 51e druk
bron 7	NRC Handelsblad, 19 januari 2000
bron 8	De Grote Bosatlas
bron 9	De Grote Bosatlas
bron 10	LBA-actualiteiten nummer 6, 25 februari 2000
bron 11	Donkers, Henk, Geografie, juni 2003
bron 12	Kartlab FRW UU, Geografie, juni 2003
bron 13	NASA, Geografie, juni 2003
bron 14	Donkers, Henk, Geografie, juni 2003
bron 15	Topografische Dienst Emmen, kaart 3 West, 1994
bron 16	Brabants Dagblad, 2 april 2004